



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab exordio Imperij Arcadij & Honorij Augustorum, Anno Domini CCC. XCV. perueniens vsque ad CCCC. XL. continet annos XLV. ita dispositus, vt commodè sextus tomus à S. Leone Magno Pontifice Maximo inchoetur

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 395. Siricii Pap. Annus 11. Arcadii Et Honorii Impp.
Annus 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14566



ANNALES EC- CLESIASTICI.



ANTIQUA illa ac veneranda mater a, sobole Patriarcha- cum fecunda, cum tandem quartum post partu se iam sterilem sensit (Liam dico magni conuicem Patriarchae Iacob) viribus destituta natura, ardentiori tamen desiderio prolis incensa, consilium illud inuit, vt prole fecundaretur ancilla, propri-

um fore filium rata, quem illa ex viro sibi coniuncto concipiens genuisset. Probe quidem, atque ex sententia accidit, vt masculinum illa pariens, quinto se auctam filio putans, in illud mox erumperet exultationis elogium, *Feliciter*, ex eaque voce edita, cum Gad nomine nuncuparet. Quoniam vero & mihi contingit, post quartum iam editum Annalium tomum quandam experiri sterilitatem, lassescere nempe corporis vires, eneruatamq; languescere mentem essetam, hebetari ingenium, atque stylium obtundi, sed nouos edendi partus adhuc virescere desiderium: illud ipsum mihi Lix consilium incundum putavi, atq; imitandum exemplum: nimirum querere ex aliena fecunditate progeniem. Sed vbi ancilla, quae eiusmodi benedictionis adicitur mihi partus, cum nulla existat ex filiabus Euar, cuius fetus maledictionis sit expertus? *Eccae ancilla Domini*. Domina eadem, cui angeli seruiunt, famulatura ipsa omnibus, & allatura fecunditatem, quippe quae omnes vocet & prouocet illis Sapientiae verbis: *Transite ad me omnes qui diligitis me, & a generationibus meis adimplemini*. Sit igitur nobis Ancilla ista fecunda, cuius partus benedictionem concilians, sterilitatem soluit humanam: vt sic & nobis illud, *Feliciter*, acclamare contingat, immo praexcellencia parentis ac prolis alacriter ingeminare, *Quam felicissimè Parvulus e hatus est nobis, & filius datus est nobis*. Vt autem tantam de te fiduciam, Ancilla sublimis & humilis Domina, capiamus, effusa illa tua erga nos semper intmen-

sa largitas persuadet, immo impellit, ac cogit. Age tu ergo nobilium virtute Spiritus sancti, cuius aduentu concipere didicisti, vt nos feliciter hac augeas noua prole, ipseque Annalium tomus quintus abs te conceptus, & ad omnes veritatis numeros bene compositus, veluti membris cunctis integrè formatum corpus atque perfectum, in lucem edatur: vt sic omnibus atq; in omnibus innotescat datus à te benedictus fructus ventris tui.

IESV CHRISTI

Annus 395.

SIRICII PAP.
Annus II.

ARCADII ET HONORII IMP.
Annus I.

TRecentissimo nonagesimo quinto Christianno, notato Consulibus Olybrio atq; Probino: qui à Theodosio patre viuente, diuersis temporibus, Imperatores creati fuerant, Arcadius & Honorius, eo defuncto, decimo sexto Kal. Februar. soli imperare coeperunt, cum Arcadius annum ætatis ageret vigesimum, Honorius vero natus esset annos decem: imperassetq; ille vna cum patre annos duodecim, iste vero duos, vt ex Marcellino colligitur. Hos itaq; vltimo vite suae tempore (vt superiori tomo dictum est) Theodosius Imperator sanctissimo sacerdoti Ambrosio commendauerat, & moriens sub protectione reliquerat Stiliconis Magistri militiae, sub cuius cura tunc vterq; agebat exercitus, Orientalis scilicet & Occidentalis Imperij: huius enim in multis fidem probatam inuenerat, quem & arctius vinculo nuptiarum obstrinxerat, iuncta illi coniugio Honorij fratris filia, Serena nomine, clarissima femina. Ad hæc plane inuenda ac capessenda consilia, vt barbarum hominem, potētissimum ducentem deuinciret sibi fœdere nuptiarum, & relinqueret vtriusque pa-

ARCADIVS
ET HONORIVS
IMPERANT.
à Marcell.
in Chron.

II. RVEFINVS INVIDIA TABESCIT GLORIA STILICONIS.

a Claudi ad uisum Ruffini. RVEFINVS NOVA MOLITVR.

III. b Zofim. l. 3.

NYPTLE ARGADII CVM EVDOKIA.

c Nic. ph. l. 1. c. 4. IV. DE ORNAMENTO CAPITIS EVDOKIAE.

tronum Imperij, perfidia Gentilium Senatorum impulerat, quos scruerat primo confpirare cum Maximo, ac postea nouum tyrannum Eugenium in Imperium euectisse, duobus Imperatoribus Gratiano & Valentiniano maxime pijs extinctis. Sciebat praeterea Theodosius Stiliconem pium atque idolorum cultus implacibilem aduersarium. Consulit igitur satis esse putauit tum Imperio, tum etiam religioni, si aduertentem Gentilibus, Christiana pietatis & Christianorum Imperatorum defensorem prouheret Stiliconem.

Huius autem cum summa gloria, summa coniuncta potentia quasi geminis accensis facibus, Ruffinus incensus est amulus: cui recedens Theodosius Constantinopoli, pugnaturus aduersus Eugenium, tum Arcadium, tum etiam ipsum Orientale Imperium comprehendat. Quamobrem cum Theodosij uinima uoluntate Stiliconem sibi praetatu audisset, euectio aduersus Imperium, inito elanculum cum Gothis federe, moliri cepit infidias. Haec autem postea verifada & nota cunctis, cecinit quoque Claudianus his versibus:

*Tam post colomitas Alpes defensas, regna
Hesperiae, merita complexus sede parentem,
Aulicior adiecta fulgebant sidera mundi.
Lang, tuis Stilico Romanae potentia curis
Et rerum commissus apex. Tibi credita stratum
Vtriusq; maiestas geminis, exercitus aula.
Ruffinus, neq; enim patuitur sua quietem
Crimina, pollutatq; negatq; arcescere fauces
Infandis iterum terras accendere bello
Inchoat, & solite pacem turbare tumultu,
Haec etiam fecam, &c.*

Vides ex Claudiano corrigi Suidam, & alios, dum aiunt, pari potestate Ruffinum atque Stiliconem relictos esse tutores Imperij, Orientalis illum, istum uero Occidentalis. Etenim nec Arcadio ea aetas erat, quae tutore opus haberet.

Porro quod rursam ad Ruffini animum commotum spectat, noua illa accessit causa, qua ipse uehementiori impellus impetu ad facinus perpetrandum preceps ruit. Quam autem ista fuerit, Zofimus ita narrat: Ruffinus Constantinopolim reuersus, impetranda Principi assinitati studebat, ut tum non properans ad collocandum Arcadio in matrimonio filia. Sed cum fortuna quiddam aliud ei praeter expectationem moliretur, ex huiusmodi causa spe Ruffinus excidit. Erant duo Promoti filij (gelserat hic consularium uia cum collega Timasio) qui aulico superstitio Theodosio cum liberis eius versabantur. Horum alter apud se uirginem filiam habebat eximia pulchritudine spectabilem. Haec Eutropius, unus ex eunuchis Imperatoris, ut uxorem Principis duceret, uenustate puella praedicata, cohortabatur: cumque uideret Principem uerba sua non illibenter admittente, monstrata imagine puella, perque hanc Arcadio ad manus desiderium concitato, huius uirginitatis amplectere peruersa, nihil sciente Ruffino coram, qua traherentur, & existimante totum non confestim siluam suam Principi nuptiarum, seque non multo post illius in summo Imperio consortem futurum. Eunuchus autem confectus iam consensu ab se nuptiarum negotium, tripudare populam, & coronis uirginitati in nuptijs Principi fieri consuevit, iussit. Cuius, ueltem, qua Principem deceret, & mandatum i regis suscepisset, eorum, gestanda ministris & apparitoribus Principi dedisset, populo praecunte, per urbem mediam incedebat. Ratis autem omnibus haec Ruffini filia datum est, hauduloq; comitibus, ubi progrediendo propius ad Promoti domum accessissent, cum domus hanc sponsalium intrant, & illis ipsi puella uirginitatis, qua apud filium Promoti educabatur, quem cum futura Principi coniunx esset, ostendunt. Hoc modo Ruffinus de sua delectus, qui aliam cum Principe nuptiam cernebat: quod reliquum erat displicebat, qua uia saluata Eutropium quoz, de medio tolleret. Haec Zofimus, ex quibus hallucinatos uideas, qui dixerunt (ut est apud Nicephorum c) aliquos opinatos Eudoxiam fuisse Gratiani filiam, aliquos uero Hantonis Consularem.

Quod autem de mundo muliebrat Arcadio ad Eudoxiam coniugem misso mentio facta est: opportune exemplum eius ornatus capitis ex antiquo auro pregrandi numismate hic tibi exprimentam curauimus: accepimus i-

pitum a Fahuio Vrsino, a quo & caetera nonnulla praecitata antiquarum monumenta mutuati sumus:



Quo uo exemplo illud intelligere potes, quod S. Hieronymus d ad Laetam scribens ait: Regum purpurae & ardentis diadematum gemmas paribilibi salutaris pistora condecorat, item & illud, quod in eandem sententiam S. Augustinus ait: Lum in fronte Regum Cruces illa fixa est, cui inimici insulauerunt, haec ipsi quos melius ex praecripa numismatis forma ualeas intelligere. Quidni super omne diadema & coronam regum Cruces signum a Regibus poneretur, quod longe claris quibusvis geminis coruscante corona fulgeret? Nam audi Chrylolum f: Hoc maledictum, hoc abominabile, hoc extremi supplicij symbolum, Crux, diadematis & coronis clarius fulsum est. Neque enim sic regia corona ornatur caput, ut Crux, qua omni cultu dignior: & quam omnes prius abhorrebant, eius signum tantopere querunt: atque adeo ubique ea inuenitur, apud Principes, apud subditos, apud mulieres, apud uiros, apud uirgines, apud nuptas, apud seruos, apud liberos: subinde omnes ea se signant, inscribendo in nobilissimum membrum nostrum. In fronte enim nostra quasi in columna, quotidia fulget, & post plura alia id genus, subdit: Omnes ipsa magis ornantur, quam diadematum coronis, uel multo geminatis monilibus & torquibus. Idem que alibi item de Cruce g: Ecce nunc ipsa uia enastit honorabilior, & omnes eam in fronte conseruimus, non solum non tristescentes, sed ea etiam gloriantes, non solum priuati, sed & qui sunt ipsi diademate redoniti, eam potius gestant, quam diadema: & merito quidem: est enim innumerabilibus diadematis melior. Diadema enim ornatur caput, Crux autem manit mentem. Haec Chrylolumus. Habes pariter quod ex nummo difcas, Eudoxiae fuisse cognomen, Licinia, & non Iulia, ut alij tradiderunt. Sed iam ad Ruffinum inuidia exercitatum redeamus.

Accidit quidam saepe secundum illud Davidicum b: Homo cum in honoribus esset, non intellexit: comparatus est inuicem insipientibus, & similis factus est illis, ut restans semper maioris gloriae cupidine animus, quanta Dei largitate consecutus fuerit, obliuiscens ac parupendens, immemor, ingratus, ut iuges rependat Deo gratias, cum infelix aliorum superet, spiret atq; anhelet ad summam, ipse sibi nedar laqueos, gladiosq; in suam necem exacuatur, atq; patrorum leclerum a se incipiens, penas exigit. Ecce tibi iste ipse Ruffinus huius rei dignum exemplum praebet. Hic enim Elize in Aquitania humili loco natus est: licet perperam cum Zofimus i Celtam appellat) in Aquitania etiam prouincia, & no in Celta Elufam esse, cum Plinius k, tum etiam Sulpitius Seuerus i affirmat, qua patriam fuisse Ruffini & Claudianus m est auctor: eam autem recte colentem Christianam religionem, a Prisciliano deprauatam, id est qui supra Seuerus tradit n: ex cuius fortasse schola Ruffinus magister haufit, quae cum insigniter peritum fuisse, idem Claudianus o significare uidetur. Hic, inquam, Ruffinus Constantiopolim profectus in aula uersatus, adeo se in amicitiam inuauit Theodosij Imperatoris, ut summus cōsecutus fuerit magistratus: etenim (ut dictum est superius) uia cum Arcadio secundum Consule ipse collega gessit ordinatum Consularium, Magistrumque ante egit Officiorum, atq; postea nobilissimam omnium Pratorij Praefecturam, cum haec contentus, eo prouenit arrogantiae, ut generum habere conaretur Imperatorem, immo ea (ut tradunt) uita Imperium sibi sumere perentaret.

Tales tantosq; contentos sublimiores honoris gradus Ruffinum insonitum plurimorum credibus infecisse, & rapinis dehonefalle, idem qui supra auctores affirmant: huius nempe dolo inter alios Promotum Consularum occidi

cidia barbaris iustum, & Lucianum Comitem Orientis plumbatis tuis ac male mulctatum esse, Zosimus a tradit: vt praeceperamus, que in alios inferioris ordinis immaniter perpetravit: nam ipsum fuisse auctorem & impolloreum, vt Theodosius Imperator preter consuetudinem moremque suum aduersus Theilalonicenses crudelissime, nullo habito delectu fontium & innocentijs, defecit, superior tomo Annalium dictum est. vnde non immerito haec de eodem Rufino Claudianus his verbis b:

— Oni proderent tanta relatu Funera! quis caedes possit desere nefandas? Quod tale immo nec vnquam gessisse feruntur Vel Scam Isthmum ac pinu? vel rupe profunda Sciron? vel Phalaris tauro? vel carcere Scylla? Omnes Diomedu equi? Busiriu ara Clementes, iam Cirna pius, iam Spaurace lenis Rufino collatus erit. &c.

Sed haud minor merat homini rapacitas atque crudelitas, biga namque ista deprauatus animus in sui perniciem traheretur in praecipis, cum Imperium sibi rapere, Arcadio necem mediatur inferre, barbaros occulte iocitare in vtriusq; Imperij cladem caput.

At quoniam pacto his occurrit Arcadius ista nesciens, & periclitanti Imperio bene consulat haec ignorans? Sed prospexit ille quidem, sed cum Imperio collocavit in tutum, dum ipso ingressu in Imperium, parentis maxime pius iustissimae vestigia, nihilantiquius haberet, quam Christianam religionem, ipsamq; fidem Catholicam factam teccam seruare, atq; legibus communitur. Acciditq; diuino plane miraculo, vt dum ipse aduersus impietatem solerti studio leges armat, eodem tempore, hoc, inquam, ipso anno, Deus dissipat consilia gentium; ipse vero Rufinus execrandi sceleris architectus miserissime trucidatus, atque ludibrio totius populi expositus fuerit, qui immenso terrore omnibus nuper fuerat. Haec autem quomodo se habuerint, per singula dicturi sumus. Verum quibus primum Arcadius Imperium munitur legibus, videamus. Ad ipsum namq; Rufinum Praefectum Praetorio mente Martij in primis ista rescripta e:

Omnes penae, sancta supplicia, quae sanctionibus diuinae recordationis genitoris nostri aduersum haereticorum sunt, in tuas spiritibus constituta, nostro etiam decreto reparantes, adhibe: quicquid etiam his est contra meritum delinquentium, sive correctionis, sive caelestis quaedam sanctionis concessio, id irritum esse. Eorum namque vero persulam mentem, & nequissimam scelerum specialium commemoratione damnamus: statimque omnia, quae contra illorum vestigia decreta sunt, illibata custodi. Illud adde: Ne quis memoratis sceleris militandi, aut testandi, vel ex testamento iuueniendi habeat facultatem: vt sit omnibus commune damnatum, quibus etiam communis est religio servari, cessante videlicet, si quid a patre nostro quibusdam fuerat super testandi iure beneficio speciali concessum. Dat. III. Id. Martij. Constantinopolis, Olybrio & Probino Consf. Rufinum vero eodem mense scelerum de iisdem ad eundem Rufinum d:

Ne quis haereticorum, quos iam lege innumerae diui genitoris nostri continent, audeat coetus illicitos congregare, profanarumque omnium potentis Dei contumaciam, neque publicae, nec privatae, nec in secreto, nec palam, nemo audeat Episcopi sibi non adsciscere, vel Ecclesiasticum ordinem, eorumq; sanctissima nomina pollutis mentibus vsu perire. Dat. III. Kal. Aprilis, Constantinopolis, Olybrio & Probino Consf. Haec cum Arcadius ad Rufinum pro pietate rescripta, iacula in cum, licet nesciens, diuina indignationis intorquet.

Sed ad Aurelianum Proconsulem Afriae ista quoque rescripta dedit, cum quaestio verteretur, quoniam haereticorum nomine dicendi essent e:

Haereticorum vocabulo continentur, & Latius aduersus eos sanctionibus debent succumbere, qui vel leui argumento a iudicio Catholice religionis & trauisio detecti fuerint denare. Ideoque experientia tua Eurysium * haereticum nec in numero sanctissimorum Antistitum habendum esse cognoscat. Dat. III. Non. Sept. Constantinopolis, Olybrio & Probino Consf.

Sed & cum Rufini furor tyrannicus vehementius grassaretur, Arcadius amplius de religione sollicitus, inquisitionem eiusmodi aduersus callide se occultantes haereticos habendam esse praecipit, ista rescribens ad Marcellum Magistrum Officiorum mense Nouembri:

Sublimitatem tuam inuestigare praecipimus, an aliqui haereticorum vel in Scythia, vel inter Agentes in rebus, vel inter Palatinos cum legum nostrarum iniuria audeant militare, quibus exempla diui patris nostri, omnibus & a nobis negata est militandi facultas. Quoscunque autem deprehenderit culpe eum affines, cum ipsis quibus & in legum nostrarum & in religionum exitium communitatem praestiterunt, non solum militia eximi, verum etiam extra moenia Urbis iubeas arceri. Dat. IV. Kal. Decemb. Constantinopolis, Olybrio & Probino Consf.

At non haereticos tantum, sed & Gentiles hoc eodem anno Arcadius severissimo exagitavit edicto, in hunc modum ad eundem Rufinum Praefectum Praetorio rescribens g:

Statimus, nullum ad sanum, vel quodlibet templum habere quempiam licentiam accedendi, vel abominanda sacrificia celebrandi quolibet loco vel tempore. Igitur vniuersi, qui a Catholica religionis dogmate deiciuntur, ea, quae nuper decreto proferentur consistere, & quae olim constituta sunt vel de haereticis, vel de Paganis non audeant praeferre: Scituri, quicquid diui genitoris nostri legibus est in ipsos vel supplicii, vel dispendij constitutum, nunc acris exequendum. Sciant autem Moderatores provinciarum, & his Apparitioni obsequiantur, Primates etiam ciuitatum, Defensores, necnon & Curiales Procuratores possessionum nostrarum, in quibus sine timore dispendij carnis illicitis haereticis inire conperimus: et quod si se offerant non possint, quippe ad eum dominium pertinentes: si quid aduersus scita nostra tentatum, non fuerit vindicatum, atq; in vestigio ipso puniuntur: omnibus se detrimentum & supplicii subiungentes, quae scita sunt veteribus constituta. Speciatim vero haec lege in Moderatores austeriora sancimus & decernimus: namq; hi non custodisti omni industria atque cautela, non solum hanc multam quae in ipsos constituta est exerceri, verum etiam quae in eos praefixa est, qui communitati valentur auctores: nec his tamen remissa, quibus ob contra modicam suam insule est irrogata: insuper capitali supplicio iudicandis Officia coerenda, quae statuta negligenter. Dat. VII. Idus Augusti, Constantinopolis, Olybrio & Probino Consf. Huius plane legis S. Augustinus vilis est meminisse, dum ait h: Quis enim nostrum, quis vestram non laudat leges ab Imperatoribus datas aduersus sacrificia Paganorum? & certe longe his poena seuerior constituta est: illius quippe impietatis capitali supplicium est.

Vides autem inter haec Rufinum profundi consilij hominem pacifice tranquilleq; agere Constantinopoli, accipere data ab Imperatore rescripta, & quae erant munera Praetoria Praefecturae gnaute exercere; cum tamen interea totum Romanum misceret Imperium, atq; ad eius inuasionem barbaris quibuscunque ostia patefaceret, immo & inuitaret, vocaret, atq; etiam promissione compelleret, iniens cum eorum ductibus secreta foedera. Quenam vero essent haec gentes, quibuscum Rufinus in hians Imperio conspirasset, recenseat Claudianus his verbis i:

Lam Gentes, Istrumq; mouet, Scythiarumq; receptat Auxilio: trahitq; suas hostilibus armis Reliquias: mixtus descendit Sarmatae Dacis, Et qui cornipedes in pocula vulnerat audeat Massagetae patriumq; bibens Meotium Alanus, Membraq; qui ferro gaudet pinxisse Gelonus, Rufino celsicia manus. &c.

Addit his Zosimus q; Rufinum haec quoq; arte Romanu Imperium prodidisse. Cum enim (vt dictum est) Praefectura Praetoria summum magistratum administraret, cuius esset, quos vellet provinciae Praefides dare, coniuratos sibi creauit provinciarum rectores, & inter alios Graeciae Praefectum designauit Antiochum, & Hermophilorum angustias cultodiendas Geruntio tradidit, vt eas ambo cederent aduenientibus Gothis sub duce Alarico militantibus: quod sane isti egregie praestiterunt. Ad Afriae vero cladem Hunnos vocatos esse, Claudianus affirmat. Sane quidem & Sozomenus i quoq; rescribitur, hoc ipso tempore Hunnos in Armeniam irruisse, ac nonnullas alias Orientales Imperij regiones deuastasse. Qui ita dem penituerunt

XL

f. 129. de haer. C. Theod.

XII

g. 127. de Pagan. C. Theod.

ARCADII EDICTVM ADVERSVS GENTILES.

XIII

f. August. ad Vincent. epi. 48.

CLAUDII AURELIANI RUFFINI LIB. I.

RUFFINVS BARBAROS IN ROMANVM IMPERIVM IMMISIT.

k. Zosim. l. 5. Q. 10.

CONSILII CVM PRAEFECTIS RUFFINVS INHIT ADVERSVS ROMANVM IMPERIVM.

f. 129. de haer. C. Theod.

HVNNO-RVM GRASSATIONE FAJOLA FVGIT ROMANVM.



in Syriam, obsederunt Antiochiam: quin & Hierosoly-
mæ timebatur, quando S. Fabiola clarissima femina (de
qua multa superiori tomo) que concesserat Hierosoly-
mani, ut ibi reliquum vite ageret, horum grassatione per-
terita, vna cum aliis nauem conscendere, & in Italiam re-
meare compulsa est. readit hæc S. Hieronymus, qui & eius-
modi eruptionem palationemque timendam recenset his
verbis: 2.

1. 117. n.
p. 10.

XIV.

Quæcunq; nobis dignum tante femina habitacionem: cum illa
ita solitudinem cuperet, & diuersorio Maria carere nollet: ecce sub-
ito & Nortentibus nunciis. Oriens totus intremuit. ab vltima Mæotide
inter glaciæ Tanaicæ & Massagetarum immenses populos, vbi Cen-
tesis riuibus seras gentes Alexandri claustra cohibent, erupisse Hunno-
rum exarmata, que pernicibus equis huc illucque volitantia cæli pa-
riter ac terrensia cuncta complerent. Aterat tunc Romanus exercitus,
& vltimæ ciuitatis in Italia tenebatur. Quæ enim secum Theodo-
sius in Occidentem aduersus Eugenium tyrannum Ori-
entis exercitum duxerat, Stilico Theodosij defuncti volunta-
te in Italia detinebat. Sed de iisdem Hunnis idem S. Hiero-
nymus subdit: Hanc gentem Herodotus refert sub Dario Rege Medorum
viginti annos Orientem tenuisse captiuum. & ab Aegyptu atque A-
thiopibus annuum exegisse vectigal, Abigat Iesus ab orbe Romano ta-
les vitæ bestias. Insuperati vbiq; aderant. & samam celeritate vin-
center, non religioni, non dignitatibus, non aetati pariebant, non va-
gerenti miserabantur infantia: cogebantur mori qui nondum vivere
coeperant, & nescientes malum suum, inter hostium manus ac teluri-
debant. Consensu inter omnes rumor, petere eos Hierosolymam, & ob
annuum annu cupiditatem ad hanc urbem percurrere, cupidissimum
sane omnium mortalium hoc genus hominum esse, Am-
mianus b, cum eorundem mores pluribus scribit, affirmat.
Sed de Hierosolymis Hieronymus: Muri, inquit, neglecti pa-
ris curia, sarciuntur: Antiochia obsidebatur: Tyrus se vultu à
terra abrupere, insulam querebat aliquam. Tunc & nos compulsi
sumus parare naues, ossi in littore, aduentum hostium precauere, &
sancientibus ventis, nauis barbaros metueret, qui non naufragium, non
tam propria salutis, quam virginum castimoniam presidentes. Erat in
illo tempore quodam quod non dissensio, & barbarorum pugnam do-
mestica bella superabant. Nos in Oriente tenerent iam fœdæ fœdes &
inimicitiam locorum, sanctiorum desiderium. Illa, quia tota in sacri-
nitate erat, & in omni urbe peregrina, reuersa est ad patriam, ut ibi pau-
per vnaeret, vbi diues fuerat, quatenus in alieno, qua multo prius hospi-
tes habituit, hæc Hieronymus de Hunnis. At quænam essent
diffensiones illæ, quibus in Palestina inter se inuicem Fi-
deles altercabantur studio indefesso, superiori dicta sunt
tomo, fuisse nimirum Originistarum improbitate con-
flatas, quibus Ioannes Episcopus Hierosolymorum, Euagrius
Ponticus, Palladius Galata, Isidorus Alexandrinus, & Rufi-
nus Aquileiensis in primis studebant, de quibus & paulo
post actum sumus.

Ammian.
lib. 31.

XV.

Rursum vero de eadem Hunnica grassatione, hæc idem
Hieronymus ad Heliodorum: Ecce, inquit, anno præte-
rito ex vltimis Caucasus riuibus inuasi in nos iam Arabie, sed Septen-
trione inuasi, et loca præuicias percussurunt: quot monasteria ca-
pit: quæque fluminum aqua humanis crure mutata sunt? Obysia Antio-
chia, & vltis reliqua, que in Haly, Cydnus, Orontes, Euphrates, præ-
terfluit: traxit grege captiuos in Arabia, Phœnicia, Palestina, Aegyptu
rimore captiuos. His quidē consentientia deus dæ Hunnis Clau-
dianus d' illis cecinit versibus, dū in Ruffinu horū omnium
malorum inuentorem inuicium carmen conscripsit:

1. 117. n.
p. 10.

— Aliq; per Cassia claustra
Armeniaq; nius impio tr amite ductis
Inuadent Orientis opes, ac pacis fœdant
Cappadocum, volueruntq; parari Argæ equorum,
Lion vultu altis: nec se defendit in quo
Mente Cilicæ: Syria tractus vastantur anoni:
Afflictumq; chorus, & læta plebe canorum
Proterit inbellens, omnes hostis Orontem.
Hinc planctus Aste, &c.
Subdit & de clade Europe à Gothis illata, qua iisdem pala-
bundi & Currentes ad Hadriaticum vsq; mare uenerunt,
conferenturq; in Græcia: de qua hæc sunt querelæ Hiero-
nymus & in eadem ad Heliodorum epistola: Quid putas nunc
entium habere Corinthios, Atheniensis, Lacedæmonios, Arcadas, can-
clausq; Græciam, quibus imperant barbari? & certe paucas urbes no-

e Hieron.
epist. 3.
GOTHI
VASTANT
ÆCLIAS.

minam, in quibus olim fuisse regna non medica, hæc ipse. Sed de
iisdem Claudianus:
— Getico Europa cæteris
Ludæria præloq; datus: fr. nentis ad vsq;
Dalmatæ fides, annis que mobile ponti
Aqner & Hadriaticæ telm; interuact vndas,
Squaler inopis pecudum, nullis habitata colonis,
Instar ambulantis, i. b. e. qua terribis semper
Solibus, humano nescit munusq; creuit.
Thessalus ardet ager: rictusq; passore fugato
Pelion: Aematiæ ignis populatur aristas.
Lem plaga Pannonia, ni, & grandis, magna Thracum,
Aræq; Myronum, iam nulli scibile dandum,
Sed cuiusq; sollemis erat, campumq; furori
Expositus, &c.
Vt merito illad, idem dolens Claudianus exclamet:

Eheu quam breuibus perent ingentia casus.
Imperium tanto questum sanguine, tanto
Seruatum: quod mille ducum peperere labores:
Quod tantu Romana manus contrectat annis:
Proditor vnus meos angulo tempore perit.
Subditq; eo progrossum esse Gothorum fireorem, vt de-
uastans Thracias, ausus quôq; fuerit Constantinopolim
obsidere: cum interea & cella velut turri Ruffinus cuncta
latus inspiceret, non hostes sibi eos esse sciens, sed condu-
ctos stipendio milites, qui ipsum prouocherent in Imper-
rium. Cum vero ipse interea sub specie inuicium cum bar-
baris publicè fuderet, reuera tamen priuati commodi gra-
tia, se ad hostium castra conserret, summo ab illis affice-
batur honore: quam ob causam iustam apud populum in-
uidiam ac suspitionem de provisione & cum barbaris cõ-
ninentia concitauit.

Quod autem rursum ad Græcia eladem attingit: cum
de eadem Zosimus f agit, in eo mendacissimus compro-
batur, dum Athenas tunc permiffissis tradidit intactas, tum
beneficio armata Minerua, tum Achillis ad prælium tum-
parati ibidem apparentis. Hæc plane fabulis Ethnicus au-
ctor, quos coluit deos, Christianorum Imperatorum legi-
bus vbiq; proscripitos, in inuidiam Christiana religio-
nis reliquisse vult honoratos. Sed audi ipsam hæc de-
lirantem: Cum ad urbem, Atheniensem scilicet, Alaricus vnusq;
cum copis accederet: in mirro quidem vrbem oblatentem videbat pogu-
triciem Mineruam, & Achillem, quæ vnusq; simulacra conficitur, arma-
tamq; silicet: quæ vnusq; vnusq; aduentus inuasiorem: Ante moenia vero
stantem Achillem hentes, talem omnino, qualem Troiani Demerco
exhibuit, cum tra concitante, Patrocli mortem virturus, ad pugnam se
conferret. Hoc spectrum non ferens Alaricus, omnino aduersus urbem
comatum omittet. & pacem per legatos ciuibus offerret: quarum
illi cum orationem probissent, sacramenti vitro citroq; prælitu,
cum pacis Athenas Alaricus ingressus est, exceptus omni cum bene-
uolentia, posteaquam & lauisset, & cum stercoribus in urbe vnusq;
set epulatus, & præterea munerebus affectus, vrbe pariter & Attica
tota circa detrimentum omne relicta discessit. hæc Zosimus.
Sed quam mendaciter. Hieronymi enim in primis testi-
ficatione citata nuper sententia, vidimus arque Athenas cõ-
aliis Græcia ciuitatibus tunc afflictas fuisse, paremque
cum Corintho, Lacedæmonis, atque Arcadibus senten-
tiam subistit. Rursus vero ne domesticis inuiti testibus vi-
deamur, Claudianus poëta Ethnicus, dum eandem Græ-
ciae illatam cladem describit, hos de his habet veritas & cum
agit de Stilicone duce, cui ne cum Gothis in Græcia decer-
neret armis, Ruffinus impedimento fuit:

Si tunc huius animos collata fuisset,
Proditæ non tantæ vidisset Græciae elades,
Oppida cincta Pelopæi morte vigentes,
Starent Arcadiæ, starent Lacedæmonis arces,
Non mare summasset geminum flagrans Corinthos,
Nec fœra Cæcropsi traxissent vincula matris.

Per Cæcropsias debere intelligi Athenienses, nec pueri qui
deæ, poëticis affecti cationibus ignorant, nimirum Cæ-
cropsen fuisse primum Regem Atheniensium, & Cæcro-
pia habeo conditum est oppidum, quod conuersum est in
arcem Atheniensem.

AVFFONT
PRODI
TORIT
INCEP
SORRO
MARIN

XVI
1. 117. n.
p. 10.

1. 117. n.
p. 10.

1. 117. n.
p. 10.

ATHENA
A GOTHI
EXCLIA
H. P. 11. 11.
e. 11.

Scd

XVII. ATHENSIS ARBITRUM IMPETIENS

4. Enop. in Maon.

Sed & aduersus Zosimum, alium item Ethnicum adhibeamus testem: quo tantum abfuisse monstrabimus, vt Alaricus Minerua vel cuiuslibet efficti Genitium numinis inuico Athenis pepererit, vt etiam ipse vltor impietatis, que hactenus in ea provincia ipretis Imperatorum Christianorum legibus, vigebar, dimittis nullus esse probari possit: nam praestitit ipse gladiis, quod tot Christiani Principes datis sepe rescriptis frustra tentarent. Audiamus igitur Eupapum a Sardiniam Gentilem auctorem, illic de his, que de hac vinctura Graeciae clade ab Eleusinarum Antistite sub Iuliano praenunciata fuissent, scribentem: Ad id vero, inquit, persequenda venturam ille, quod templum & sacrorum rituum sua aetate caeterum profugatum que in praedixerat, eam que vinum huiusmodi claudis inspectorem fore: sed contemptum, ignominiaque affectione propter nimiam distinctionem: eorumque religionem ante ipsam deservans, ac sacerdotum munere praeratum. Antistiti nomen non habetur, vt nos, longam senectutem. Atque ea ita se habuerunt. Simulataque enim has fatidico ore ille Mithriacorum sacrorum parans & insinator praedixerat, insimulata & inexplicabiles clades non ita multo post exidant: (quas in historia spatiosius campu diffusus narramus, nonnulla etiam hic volente Deo dicuntur) quando Alaricus cum barbaris per Thermophilam fauces peruasit, non sicus, quam per apertum fladium, aut campum liberum & equorum decursu patentem, ea Graecia angustias illi producit impia natio fustis vrens vestitus, qui, nullo praesidente, simul cum eo irruerunt, resissam pofitaculum lege atque vinculo, haec Eupapius de Eleusinarum Antistite, tunc in ordinem redacto, & tunc cessare penitus misso: vnde ergo Zosimo Athenarum & totius Atticae immunitas ab Alarico Gothorum Rege concessa?

XVIII. OBEMPIETATEM GREGIA DICTA BARBARIS

3. Zosim. l. 4.

Sed quod idem Eupapius queritur barbaros per fauces Thermophilas introductos a viris pullis indutis vestibus, Christianos fugillare, nō dubium est: at quoniam hi fuerint proditores à Rufino praefecti Thermophilis, ex ipso Zosimo superius diximus. Vides, lector, Dei cōsiliū tradentis Graecias Gothis, nimirum vt atrocium cultores & cultum, tot legibus frustra coercitos, iidem penitus abolerēt. Inueneris & patentem Zosimi stropham, eam in historia at- tententis visionem, quam ipse solus vidit, sed imaginatione vana mendaciorum con cinnatrice confictam. Ex quibus iam intelligere satis vales, cuius sint fidei, quae idem auctor h sub Valentiniano Maiore refert: nimirum ex terramoto collabente tota Graecia, aliqua, deorum beneficio, in columbas fuisse relictas: cum alioqui aliam etiam illa possint certis rationib. confutari, sed in his modo non immorandum, ceptam iam historiam prosequamur.

XIX. STILICO SOLICITVS PROSA-LVTE IMPERII QVAM RVFFINVS IM-PEDIT. 4. Claudia. in Rufin.

Cum his tam ditis atq. funestis Orientale exagretaret Imperium, Stilico gemino pollens exercitu, quam citissime vt Claudianus docet subuenire fategit: sed Rufinum alia decernentem apud Arcadium, & pro barbaris negotium agentem, semper expertus est aduersantem, & cunctatione saltem saltem Imperij prodigentem, nam in primis haec de his ipse e:

Verat ille domari. Inuictisq. moras. & congrua tempora distert: Nam tua cum Getica struxisset dextera turmas, Vlti Ducis scy letum, parsq. vna maneret Debilis factusq. cap: tunc proditor ille Impius Imperij, conuatusq. Getarum Dissulit instantes eluso Principe pugnas Hannorum laturns opem: quos assero bello Notat, & inuisis mox se coniungere castris. Describit idem auctor Romani exercitus mirificum apparatum: sed cum de signis militariibus agit, nulla proflus de Labaro signato Christi nomine mentio: de Draconibus tantum his d' veribus:

Latetq. videtes Surgere par parcus videntes anguibus hastas, Serpentumq. vago calum sentire volatus. At vbi Labarum Christi nomine insignitum, quod Christianorum Imperatorum exercitus praecedere consuevit: Numquid eo praecipuo signo carebat in hac expeditione Romanus exercitus: minime gentiū. Sed exhorruit Ethnicus poeta nomen Christi. Nemo enim potest dicere, Dominum te-

hu, nisi in Spiritu sancto: quo cum iste omnino careret, afflatus Apolline, penitus praetermisit. Praecedere naq; consuevit Stiliconis ducis exercitus Christiani, cum & ipse esset Christianus, & sub Christiano Imperatore, Labarū, Christianus poeta Prudentius e fidem facit, qui & ipse aegēs de alia expeditione eiusdem Stiliconis, quae postea cōtigit sub eodem Honorio Imperatore, ita verbis, cecinit:

Dux agminis imperij, Christus potens nobis inuenit fuit, & iunctus eius Atq; patens Stilico: Deū vnus Christus vtriq; Inuē adorati altaribus, & Crucis fronti Inscripta, cecinerit tuba. Prima hasta Dracones Praecurrit, qua Christi apicem



Vides igitur ante signa Draconum praecessisse Labarum Christi nomine cōsueti, characteribus insignitū. Sic itaq; Stilico magnis animis sumptis, vtrunq; ducēs exercitū, in Graecia apud Thessaliā agentes Gothos inuenit: cum cōsiliq; seite fortiterq; paratis, vt cū eis bello decerneret, in cōsiliq; ad hoc ipsum militibus arte iterū Rufini praeripitur certa victoria: cū ille timēs sibi, ne Gothis deuictis, Stilico in ipsum arma cōuenteret, egit apud Arcadiū mille suadēdi modis, quib. persuasit adolefcere, vt Orientalem exercitum Constantinopolim reuocaret: quod ab Imperatore tandē extortū, celerit nuncio idem Rufinus exercitū in provinciam auspiciandi belli posito nunciandum curauit. Id cū a pro indignoq; animo ab ipso Stilicone atq; vtroq; simul exercitū acceptū esset, quod quali ē manib. elepta vincēdi gloria, vniūq; hominis inuidia fugax eleberet: de exercitu Gothorū victoria, fuerenturq; sub iugo captae provinciae, & barbarica insolentia daretur audaciora praelumere, atque maiora tentare: qui in hostes incensū militum animū erant, oēs in Rufinū ex aequo vt auctore Arcadio exercitus dissolendi, cōcitati mouentur, in ipsumq; vnū exerta incalsū aduersus barbaros arma cōuertunt. Cū igitur pariter qēs Rufini litirent sanguinem, & vindictae ardore flagraret; quonā modo agendū id esset, res inter paucos ductores exercitus cōsilio versatur. Re vero cōposita, coguntur inter se diuidi duo illi victores exercitus, qui nūctis in vnum armis & animis Eugeniū tyrannū vicerat, & Occidentale Imperium liberauerant, sicq; tristibus inter se diuisis non sine mutuo luctu copiarū victoriā ducibus, Stilico cū Occidentali exercitu in Italiā merens rediit, Gainas vero praefectus militibus Orientis, vna cum illis Constantinopolim versus, quo vocabatur, ira celsius, carpit iter.

Cum autē eidem iam vrbi appropinquaret, data suis testera de his, quae in Rufinū ad hūc essent, de aduentu exercitus certiorum reddidit Imperatorē, eugēs ab eo, quod moris esset, obuiā procedere exercitū, atq; cū pariter salutare. Cum Rufinus haec audiens, laetitia summa gestiens, q eo modo Stiliconē amulum exarmasset, sibi vero cui imperaret, talē tantūq; cōparasset exercitū, cōiurationis confortib. ad cōsiliū sollicitē cōuocatis, de parando militibus donatiuo, eoque deinceps munere, simul statuit, vtque totius exercitus voce, die sequenti, eo occurū, Imperator acclamaretur ipse Rufinus, decernit. Sic igitur cōpositis reb. parata est in castrum sumenda purpura & diadema, aulaq; regio apparatus disposita, quae nouū exceptura esset Imperatorem: epulitq; adhiberi iussit splēdidioribus, insuper & quib. donarentur numismatib. post mēsam aureis ex more conuicia, vultus Rufini imagine cūctis, in campū vna cum Arcadio conuentūtur opperientem exercitum, stipatus Rufinus turma suorum procedit.

Cum igitur ad exercitum peruentum esset, salutar primus ex more signa Crucis decoret Arcadius Imp. ac subinde Rufinus faustiq; vocibus dūces pariter salutant ac laudant. Cum mox ab iisdem ducib. data condicta testera, qui lenso agmine cōagmetatis in vnum erat exercitus, in locum quam cito dillectus atq; reflexus in orbem, Rufinū cingit, includitq; medium. Cum ille reitagnatus, tempus idelle ratus, quo acclamaretur à militib. Imperator, vrget Arcadium, vt ipse prius eum consortem delectet Imperij. Cum ex imperato appetitur infelix gladio militis, Stiliconis nomine ictū vibratis, vulnūq; letale infertur: mox

CHRISTI ANVM EXERCITVM

Prudent. aduers. Sym. lib. 1.

RUFFINVS PROBITO RIE AGENS EXERCITVM, VOCARI SVADET ARCADIO

CONSPIRAT EXERCITVS IN NECEM RUFFINI

XX.

XXI. RUFFINVS AB EXERCITV CIRCVMDACTVS OCCIDITVR.



que aliis atq; aliis cofoditur mille vindicibus gla. iis, mille erentatariis, discerpitur, ac secatur in frusta. Vnius totius exercitus efferata rabies in vnum conuersa hominem, conceptum ante, diu; retentum in thesacho euomens repente odium, que tunc fecerit, quemquam meditari posse, quis putet, nedum pro dignitate describere? Claudianus a autem casum illum ita his cecinit versibus:

Claud. in Ruffin. l. 2.

Mox omnes soluit hostiu: artusq; trementes Dilatant. Vno tot corpore pila tepefiant. Et non infecto puduit mucrone reueri. Hi vultus auidos. Et albas spirantia vellunt Lumina: truncatos alij rapere lacertos. Anipat ille pedes: huncernum quatit ille solutus Necibat. Lic fracti verer at curuamina dorsi: Hic tenet huc cordis fibra: hic pandit anhelat Pulmonis lateres. Spatium non cernit tra. Nec lotus est vlna. Consiuipio funere, vix cum Describitur. spm unuq; cadit per tela cadaver.

hæc Claudianus, eademq; Zolimus.

XXII.

At nec caruit digno triumpho tanta de expugnata proditione victoria. Membra liquidem Ruffini inter milites parita, singula singulis distributa, pro trophæis cū pompa ab exercitu referentur in urbem: eminebat vero inter ea caput impositum pilo. sed & iucundum afflicto populo spectaculum Ruffini dextra præbuit: quæ a milite lecta, cum ex ipsa sectione nervi, qui movent articulos prominere, isdem vel attractis, vel remissis, manus ipsa claudi poterat & aperiri, ludusq; militi facta est, conuersaque in ludibrium Ruffini rapacitatis, cum miles eandem panfam tendendo mendicare Ruffinum obolum dicitaret, oblatoque palmae obolo, tractis mox nervis, attractis fluctisq; dignis, eum à Ruffino auide acceptum significaret. Describit istum ludum idem Claudianus & his verbis, ac primum de capite:

VDIERI-
VIRI DE
RVFFINI
MANY.

Claud. in Ruffin. l. 6.

Prodigiale caput, quod iam de conside summa Nubabat, obena rediens ad moenia pompa. Dixerat quin etiam iulio concessa vagatur Acta perens: panuq; animi per se hinc auari Terribili luro: vnuq; imitata retentus Cogitur adductu digito inspicere nervu. hæc ipse.

c. 2. f. 14. d. Hier. ap. 3.

Eadem sermè Zolimus, & ex nostris S. Hieronymus d ad Heliodorum: Ruffini, inquit, caput pilo Constantinopolim gestatum est: & ab ipsa manu dextera, ad dextera in latibilibus auriatæ, ostentatum solum mendicauit, eadem Marcellinus in Chronico, atq; alij plures.

XXXIII.

DIVINA
PROVI-
DENTIA
PERSPI-
CVA CYN-
CTA NECE
RVFFINI.
C. Claud. in Ruffin. lib. 1.

Verterribili & Deo in consiliu super filios hominum. Qui innocentium (vt dictum est) sanguinem sparferat, & in Theodosianum necem exercitum in Circum immiserat: ipsi ab exercitu circumdatus, nullum omnium confossus est armis: quiq; in latibilibi cupidine auri prouinciarum exhauserat facultates, obolos mendicet mortuus: ambiens que in multam homo purpuram, proprio statim sanguine apparuit purpuratus: ac denique super omnes exaltatum caput, diademate exornandum, ceteris omnibus eminentius in urbem euehitor super pilum. Vnde & Senilis ille auctor f ex iulio comodi Ruffini supplicio didicit esse superis protidentiam, quam interdum negabat, eum malos impune aliquando cerneret deliquisse. Quam obrem merito illa verbis clamat:

Absulit hunc tandem Ruffini pan a tumultu, Absolutiq; deo. Lam non ad caluina reuon T inulos creuise queor. Tollitur in altum, Vt lapsu gravitate ruant. &c.

XXIV.

Marce. in Iron. o. Socrat. l. 1. cap. 1. THEODO-
DVS RELI-
GIONIS
TANTVS
NOPOLIM.

Porro facta sunt hæc omnia, vt docent Marcellinus & Socrates b) scilicet hoc ipso anno usdem Conf. Olybrius itq; Probino, V. Kal. Decembris. Cum vero haud pridem, nempe sexto Idus Nontembris, Magni Theodosij corpus ex Italia delatum fuisset Constantinopolim: reuulsi quidem visus est reditus ius ipse in Orientem, vt de iniquissimo prodestore pietas sumeret, filiumq; oblesum factione celeratorum eriperet, atque in Imperio stabiliret. Hoc ortasse numimari illa Arcadij declarant, cum eidem Inuictatoriatæ iuniori cælestis corona hominis manu de-

missa porrigitur: vt ex ipsis vnum formis hic reddidit vides: quo quidem summo Deo curæ fuisse Arcadij Imperium, diademate desuper oblatu, monstratur.



Reperimus & aliud huius simile numisma, sed cum addimento Crucis egregie sculptæ, vt vides ex formis hæc tibi redditis k:



Sed cur Crux addita? historiam accipe. Perse enim, qui Theodosio viuent nequiquam moliti aduersus Romanum Imperium anni sunt, eo mortuo, & Christianis apud eos agentibus facillere negotium, & bellum agere aduersus Romanos aggressi sunt: sed quam celerime Dei beneficio compressi fuerunt. Quo tempore, ob rei beneficium Crucis virtute memoriam, Crucem (vt vides) suis voluit Arcadius addi nummis. Porro de nummis huiusmodi a S. Prospero descriptam l habes his verbis: Sane vestri temporibus apud Persas persecutionem factam nouimus, imperante Ariado religioso & Christiano Principe. Qui ne iraderet ad se consurgentes Armenas, bellum cum Persis conseruit. Eo signo, antequam positum victoria, iam coeuentibus praelium militibus, acris Crucis in visibilibus paruerit. Vnde etiam victor anteam mortuam cum eodem signo Crucis seri præcipit, qua in vni totius Orbis. & maxime Asia Indiq; persifit. hæc Prosper. Quod vero in vtriusque nummi Labaro, 10. Elementum expressum vides, Christi nomen significare, reificatione Iuliani Imp. suis perspicue superiori tomo demonstratum est. Cæterum quod ad victoriam spectat, partam virtutis Crucis: illud quoque bonum Romano conciliauit Imperio, quod Iudegerdes Rex Petiarum, fenel Cræcis potentia victus, non solum per annos viginti bellum non mouit aduersus Arcadium, sed etiam factus est post eius obitum Imperij Romani defensor, cum Theodosius infans imbellis successit eiusdem hæres Imperij. Sed ad res Ruffini, vnde occasione nummatarum digressa est, oratio reuertatur.

Eo autem adeo miserando interitu sublato de medio: quid in eius propinquos actum sit, Marcellinus m ita describit: Ruffini vxor & filia exulant. Eutropius sacri Palatii calularius omnes opes abiecit. &c. De his autè hæc & Zolimus n: Eutropius autem in omnibus opes Strilicous nauata, qua contra Ruffinum ab illo de liberata fuerat, eorum iam, qua agerentur in aula, penes se potestatem omnem habebat. ac Ruffini quidem facultates sibi moueri ex parte vendidit, cum aliis quoq; permi sisset, vt ex illa sumerent, que possideri ab illis posse quoq; nemo dicerent. Perse vero siuque Ruffini ad Ecclesiam Christianorum pietu confingentibus, ne cum illo perirent: Eutropius ex fide data conuulsi, vt ad Hierosolymorum urbem neq; gressi, hæc de his ipse. Porro sortorem quoque Ruffini magni nominis virginem vitasse Hierosolymis & peregrinatam esse in Aegyptum, paulo post dictum sumus.

Mox autem subdit idem Zolimus de Timasio Consulatu, qui cum Promoto gesserat Consulatum, Eutropij arte deportato à militum satellitio in Oasim regressum omnium exilij locum, de quo post cladem Ruffini hæc quoq; Hieron. o. Timasius præcipit repente de altissimo de n tati

1. Rom. ap. La. sum. a. quibusd. Gaucel. i. Maria. lib. 1. tit. 1.

1. Pro. de. tit. 1. l. 1.

XXV. in Mar. in C. un. 2. Zolimus lib. 1. tit. 1. l. 1.

XXVI. Hieron. o. Timasius præcipit repente de altissimo de n tati

unt credere. ut ego vobis. hac ipse. Si enim ad Primatem totius Africae Carthagenensem Episcopum diu cupitis proficisci non finiretur; quanto custodiretur studio, intelligere satis potes. Nam subdit Possidius: *Vnde amplius firmidant idem venerabilis senex. & sicut se corpore & etate infirmis. egi: ferretis littere apud Primatem Episcopum sedis Carthagenensis. ad eum inculcatis corpori sui. atque gratia. & obsequio. ut Hipponensis Ecclesie ordinaretur Episcopos. qui sua cathedra non iam succederet. sed confacerdoti accederet Augustinus.* Quae quae beatus Valerius optavit & rogavit satagens rescripto imperavit. Postquam petitionem. ad visitandum adueniente ad Ecclesiam Hipponensem tunc Primate Nominia Megalo Calamensis Episcopo. Valerius Antistes Episcopi. qui forte tunc aderant. & vnicuique plebi inopinatum concilio suam insinuat tunc voluntatem: omniunq; audientibus. & gratulacibus. atque id fieri perficij. ingenti delectu elemantibus. Episcopatum suscipere contra morem Ecclesie. suo vivente Episcopo. presbyter Augustinus recusabat. Dumq; illi soli solere. ab omnibus suaderetur. atque id ignaro transmarinus & Africanus. Ecclesie exemplis probaretur. compulsi atque coacti succubuit. & Episcopatum curam & maiori loci ordinationem suscepit.

XXXII.
AVGVSTINVS
IN A QVO
ORDINA-
VS EPIS-
COPVS.
Ang. in
Circul.
lib. 1. c. 7.

Requisitus autem aliquando a Donatistis Augustinus, a quoniam fuisse ordinatus; gloriatus est, se a Catholice Ecclesie Episcopo Primate Numidiae ordinatum fuisse: id enim ipse testatur a in Breviculo collationis decimate. Subdit autem Possidius: *Quod in scripto postea fieri non debuisse. ut vivo Episcopo suo ordinaretur. & dixit & scripsit. propter Concilij minime. nempe Niceni. vetitum. quod iam ordinatus dicitur: nec quod sibi factum esse delatit. alii fieri voluit. hac Possidius. Quae autem ipse de his citat eiusdem Augustini factum detestantia dicta. extant ipsa in Actis publicis designati Heraclij presbyteri sui futuri successoris. his nempe verbis: Adhuc. inquit. in corpore posito beatae memoriae Patre & Episcopo meo sine Valerio. Episcopos ordinatus sum. & sibi cum illo: quod Concilio Niceno prohibuitur esse neglegiam. nec ipse sciebat. Quod ergo reprehensum est in me. nolo reprehendi in filio meo. At vero quem citat Nicenum Canonem. ille fuisse creditur. in cuius fine. cum actus est in eo de Nouatianis ad Ecclesiam reducentibus. haec verba leguntur: Ne in vna civitate duo Episcopi esse possint. sic ibi octavo Canone: quamvis alij velint specialem ea & re constitutionem esse editam. quae non extat.*

XXXIII.
Possa in
Vita S. Au-
gust. cap. 8.
CANON
VIVM SCI-
ENTIAM
IN ORDI-
NANDO
SEC. 1.
(Quae. Car-
theg. 3. 1.)

Quod vero de S. Augustino Possidius h. agens. de eius ordinatione haec ad fine apponit: *Vnde etiam satagit. ut Concilium constitueret Episcoporum. ab ordinatoribus debere ordinandum. vel ordinatum omnium statuta sacerdotum in notitiam esse deferenda. constat plane de his actum post sequentem annum in Concilio Carthagenensi celebrato Casario & Attico Consulibus. in quo haec tertio canone ex suggestione S. Augustini (vt Possidius monet) decreta esse leguntur: item placuit. ut ordinandi Episcopi vel clericis prius ab ordinatoribus sui decreta Conciliorum auribus coram inculcetur: ne se quid contra statuta Concilij fecisse putent. hac ibi: sicq; solite canendum putavit ab aliis. quod ipse nefcius deliquisset. Solemnis autem remanet Hipponensibus more maiorum dies illa. qua talem tantumq; ordinatum meruerunt Episcopum obtinere. annuenterq; celebrat eandem colere curaverunt; qua ipse Augustinus de eadem sua ordinatione homilia habere solebat ad populum: extant adhuc ex ipsis duae eodem argumento conscriptae d:*

Ang. 10.
XXXIV.
Ang. 11.
AVGVSTI-
VS DE
VA ORDI-
NATIONE
SCRIBIT
ID PAVLI-
VVM.

Idem insuper Augustinus litteris scriptis ad Paulinū & Therafiam. qui in agro Nolano vitam monasticam excolentes iam (vt dictum est) annum excegissent. de sua ordinatione obiter tunc facta haec ait: *Quia Ecclesia cura tenetur. ex hoc vestra charitas oportet attendat. quod beatus pater Valerius (qui vos nobiscum quantum salutes. quorum sitis. audietis ex fratribus) nec presbyterum me esse suum passus est. nisi maiorem mihi coepiscopatum facerem inueneret. Quod quidem quia tunc a eius charitate. & amoris populi studio Dominum id velle crederis. nonnulla iam exempla praedicatoribus. quibus mihi omnia excusatio claudibatur. vehementer tunc excusare. ita ipse. & quidem hoc annu. mox post suam ordinationem: nam aliam ad eisdem epistolam haud pridem ab ipso datam. cum adhuc presbyter flet. sentiam fuisse liquet.*

Porro ipse Paulinus. his acceptis de Augustini ordinatione litteris. miro exultans gaudio (quantum enim ille esset ex eius scriptis aduersus Manichaeos ab Alypio missis satis nouerat) die sequenti post acceptas dictas Augustini litteras ad Romanianum scribens. haec habet: *Non autem tantum hoc scripsimus. gratulantes. quod Episcopatum Augustinus acciperet. sed quod hanc Dei curam meruerit Africanus Ecclesie. ut verba celestia Augustinus ore participaret. qui ad maiorem Dominici numeris gratiam non more proculum. ita consecutus est. non vt succederet in cathedra Episcopi. sed accederet: nam inualens Valerius Hipponensis Ecclesie Episcopo. coepiscopus Augustinus est: Et beatus senex. cui purissimum mentem nulla inquam luenti inuidia macula suffudit. dignos sui cordis pace non ab Africano fructus capere. ut quem successorem sacerdotij sui suppliciter optabat. huic interetur tenere collegam. Credi ne hoc potuit. antequam fieret? Sed in hoc quoque Omnipotentis opere dici Evangelicum illud potest: *Humilibus has ardua. apud Deum autem omnia possibilia. Exultant itaque & letentur in eo. qui facit mirabilia solus. & qui facit vnanimes habitare in domo: quoniam ipse respexit humilitatem nostram & visitauit in bono plebem suam: Qui erexit cornu in domo David pueri sui. & nunc exaltauit cornu Ecclesie suae in electis suis. ut cornu peccatorum (sicut per Prophetam spondet) hoc est. Donatistarum. Manichaeorumque confingat. Vtinam haec nunc Domini tabula. quae per Augustinum intonat. filij nostri Licentij pulsi audiant. &c.**

XXXV.
ORDINA-
TIONE
AVGVSTI-
NI PRAE-
CONITVS
EX PAVLI-
NO.
Ang. de
vita. p. 11.

Luc. 18.

Verum eiusmodi litterarum consuetudo. quae inter sanctos Dei virgines Paulinum & Augustinum intercessit. hoc ipso anno cepta est. cum prioribus h. Paulinus litteris Augustinum salutat adhuc presbyterū. cuius accepterit quinquē libros contra Manichaeos scriptos dono Alypij Episcopi Tagastensis: ex quibus quidem quantus Augustinus esset. leonem (vt ait) ex vnguib; intellexit. vnde in ealiteris illis praeconia mox erupit: *O vere salterra. quo praecordia nostra. ne possint seculi vanaescere errore. conduntur. O laetitia de-igne super candelabrum Ecclesie posita. qua late Catholica veritas de scriptura hinc hinc passum oleo laetitia lumen effundens. deus haec haec hereticorum caligines discit. & lucem veritatis in conspectu tenebrarum splendore clarifici sermonis emulso. Scripsit haec Paulinus ad Augustini litteras (vt profretur) annum iam habens in conuersione monastica. abdicato iam saeculo. Adiecit prioribus his eodem hoc anno Paulinus: ad eundem Augustinum posterioris litteras. cum nondum sciret an priores accepisset. quas dedit per necessarios ipsius Romano & Agilino Africanum nauigantibus: cum litteras nondum his acceptis. prioribus autem redditis. Augustinus ad Paulinum iam litteras officiosissimas respiciisset adhuc presbyter. Sed inter haec priorum litterarum commercia creatus (vt dictum est) Episcopus Hipponensis. de sua ipsius nunc facta ordinatione. posterioribus litteris posterioris reddens. ea. quae diximus significauit. misitque ad eum tres a se editos libros de Libero arbitrio. exposcōs vicissim ab eo libros a S. Ambrosio aduersus Academicos scriptos. exigens pariter. ut quem scriberet aduersus Paganos. commentarium ad se mitteret.*

XXXVI.
Ang. de
vita. p. 11.
CONVIT-
VS DE
TERRARUM
INTER
GVITVS
NYKIT
PAVLI-
VVM.

Paulin.

Ang. 11.

XXXVII.

Vt autem adeo arcto amicitie vinculo Paulinus & Augustinus mutuo necederentur. sequester in primis Alypius Tagastensis Episcopus intercessit. vt litterae amborum significarent. Sed & laudant mirifice quidem ob egregie vitae sanctitatem Paulinus Alypius vsq; adeo. vt vita ipsius historiam ab eo ad se scribi rogaret. Cum ille Christiane modestie consulens. eorum illud refudit negotium Augustino: qui id se praestitum prioribus suis ad Paulinum redditis litteris pollicitus est: quod & a Paulino exactum. & ab Augustino (vt erat pollicitus) perfolatum non dubitamus. Sed exciderunt haec litterae. sicut & aliae plurimae vltro citroque datae quoad superfluitas extiterunt: cuius adeo longioris teporis spatij nonnulli duae ab alterutris datae hoc infio litterae extant. & committimus ille ad eundem Paulinum ab ipso Augustino de Cura agenda pro mortuis scriptae. Verū hoc exemplo & de Paulino in eam adducor sententiam. vt opiner. ipso rogante & sollicito exposcente scriptos ab ipso Augustino iam facto Episcopo libros Cōfessionum: licet id ipse reticuerit Augustinus. ne non tam diuinorum donorum ase perceptorum predicatorum quam sui ipsius

ALYPIVS
CONVIT-
VS DE
TERRARUM
INTER
GVITVS
NYKIT
PAVLI-
VVM.
Ang. de
vita. p. 11.
Ang. 11.

Ang. 11.

Ang. 11.

XXXVIII
CHRONI-
CONFE-
TIVM.

Paulo
XXXIX.

Paulo
XL.

Paulo
XLV.
AVFFINI
HISTO-
RIA.

Paulo
XLVI.

ipsum videri potuisset esse laudator: cum magna animi
summissione illud, confitendo peccata sua, Dei vero munera
accepta recensendo, arrispetit dicendi genus. Ut autem
id Paulinum ab Augustino exegisse opiner, illud magno-
pete perstruat, quod qui Alypij res gestas adeo exoptavit
& exoptavit scripta historia memoria commendari; idem
ipse Augustino semel atque iterum degulato, eidemq; pe-
nitenti adductus exquississe videtur auctoris, & exegisse im-
portunius, vix ipse Augustini ab ipso commentarium
scribi: quod ea modestia atque cautela prudenter ipse qui-
dem exhibuit, dum sua recensendo & desendo peccata,
vitam suam a tenera aetate contexit.

Sed ad Alypium redeamus. Magna quidem illud me
admiratione afficit, desideratum fuisse in Africa hacten-
us, quod ipse Alypius expectat a Paulino, Eusebij Chroni-
con; quo vno in Ecclesia Dei vsque ad tempora Constanti-
niani res gestae ab origine mundi dispositae haberentur. Sed
& magis miror, quod Paulino haud adeo exploratus liber
ille fuisset, cuius nec nomen auctoris perscriptum haberet,
dum nominat illum Eusebium Constantiopolitano: Ec-
clesiae Episcopum, loco Caesariensis; nam illius, qui eius
nominis primo praefuit Nicomediae, inde vero Constanti-
nopolim, impietate notissimi, nulla vnquam fuit eius argu-
menti aliqua post obitum lubricatio, sed tantum (quod
omnes norunt) Eusebij Caesariensis. Quamobrem ipsi
quidem de his obiter inter scribendum agentis, lapsum
memoriae potius, quam rei adeo aperte incertitiam adscri-
bendam, & quous esse ducimus, cum alioquin in Ecclesia-
sticis historiis se minime veratum esse, ad Seuerum scri-
bens a ipse Paulinus ingenue profiteatur his verbis:

*Præterea auctorem istius, minime opulenter tibi de paupere tuo
blandiens, vt que te de Anadolibus non vnus genus, sed generis hu-
manum suggerent, ego videlicet quasi peritior edoceret. Sed sibi imputer
faciem, qui pauperis amici fores pulsat, & promptuarum mane
feratur. Nonquam enim in hac inuestiganda & colligenda tibi
commodum studium fuit. Nam etiam in tempore veteri, quo videbar
legere nec legenda, ab historicis scriptoribus peregrinatus sum. Signi-
ficat his sine verbis Paulinus, se haud ad peregrinas res
gestas peruestigandas aliquam adhibuisse diligentiam,
Romanarum rerum historia tantum intentum. Etenim
tradit Ausonius, ab ipso Paulino Suetonion in compendi-
um redactum, atq; dilerto carmine decantatum: quod
opus mirifice quidem laudat, cum ait: *His longe iucundissi-
mus poema, subdideras, quod de tribus Suetonij libris, quos ille de Regi-
bus dedit, in epigramen coegisti tanta elegancia, solum vt mihi videre
affertur, quod contra verum naturam est, breuitas vt obscura non ef-
feret.* haec ipse.*

Ceterum vt Severo satisfaceret, quodnam consilium
inierit, ipse mox subdit: *Attamen nuus operis tui curam ge-
rens, quo te pro vtilitate fides nostra inuadenda & conferendis pra-
teritoriorum temporum rationibus occupatum indicasti: quod de meo
non habui de fratri vnquam opinatore thesauri petui, & ipsam
adnotatorem, quam commentorij vice misera, literis meis indi-
tam direxi ad Eusebium presbyterum S. Meloniae spiritali via comi-
tem, vere sanctum, & pie doctum, & ob hoc mihi intima affectione
committam. Agebat autem adhuc Hierosolymis cum Me-
lania Ruffinus, Paulino quidem tantummodo fama no-
tus, haud tamen in omnibus satis perfectus: nondum e-
nim ipse Ruffinus, nisi postquam inder remeans, Roma
Petrarchon intulit Origenem, quos foueret ex ore dete-
ctus est, sed de his agendum fuo tempore. Subdit autem,
de eo, quod requirebatur, ista Paulinus: *Si ille has, qua mero-
to te permouent de amorum, sine regnorum non congruente calculo
hiantis historie, causas non ediderit, qui & scolasticis & salutaribus
literis Graecis uicta ac Latine diuus est: vereor, ne apud alium in his
regionibus frustra requiramus. Quod si praesumptioni de se mee satis-
fecerit: prima occasione, si Dominus fuerit, transmittam vnquam mi-
tati tua, vtanque mihi super hac ratione rescripserit.* haec Pauli-
nus.*

At num praestitit diligens opus, quod Paulinus petit, &
Seuerus expectat a Paulino, Ruffinus? minime gentium,
mea quidem sententia: nam in Eusebij historia, cum eam
Latinitate donauit (vt recentior bene oculatus interpres
influxit) multa quidem praetermisit, deq; suo nonnulla mil-

cur, atque complura quasi non recte collocata mutauit, vt
eamdem reddiderit propemodum alteram: duobus vero
libris quod addidit, quibus res gestas a tempore Niceni
Concilij vsque ad obitum Theodosij profectus est, quam
icunne & haud in omnibus tuta fide cuncta percurrit,
que recensita sunt superius, facile monstrant. Sed S. Hiero-
nymus perutile opus exhibuit, cum per singulos annos
res diuersorum Regum pro temporis ratione collectas ab
Eusebio in Latinum vertit, atque a tempore Constantini
vsq; ad sextum Consulatum d (vt ipse testatur) Valentis &
Valentiniani Iunioris secundum eodem ordine reliqua
profectus est: res gestas vero Gratiani atq; Theodosij la-
tiori se historiae stylo referuasse testatur: *Non inquit quod
de viuentibus timorem libere ac vere scribere: Timor enim Dei ti-
more hominum expellit. Sed quantum debauchantibus adhuc in ter-
ra nostra barbaris, incerta sunt omnia, verum haud ea profectus
videtur.*

Perfecti tamen nihilominus ipse Seuerus duos sacrae
historiae libros, ab origine mundi exordiens, ad sua vsque
tempora eos producents. Scripsit ille quidem eo anno, quo
gesserunt Consulatum Stilico & Aurelianus, nimirum Do-
mini quadringentesimo, vt ex eius scriptis colligitur, dum
a Consulatu Arbetionis & Lolliani numerauit annos qua-
draginta quinque: cum consuet hos creatos Consules esse
anno Domini trecentesimo quinquagesimo quinto. Sed
& diximus Dexteru Praefectum Praetorij, tempore Theo-
dosij, eiusdem quoque argumenti lubricationem elabo-
raste. Externorum autem, nempe Gentilium, Aurelius
Victor de Vita & moribus Romanorum historiam edidit,
incipiens ab Octauiano Augusto vsq; ad Theodosij Imp.
obitum, ad quem viuentem opus inscripsit, a quo & deco-
ratus est Urbana Praefectura, necnon Comitatu sacrarum
largitionum. Paulo aut ante ipsum Eutropius ad Valen-
tem Imperatorem scripsit breue compendium Roma-
norum historiae. Secutus est hos Zosimus sub Honorio,
sed minori fide, maiori vero impietate. Rursum ex nostris
Paulus Orosius id ipsum praefuit sub eodem Imperatore:
verum de eo inferius.

At licet tot historicis haec aetas abundante videatur; ta-
men adhuc inops harum facultatum remansit & in nonnullis
obscura, quod ex his alijs res multis breuitate nimia co-
traxerint, alij intactas penitus reliquerint; desideretur au-
tem in alijs ordo, in alijs vero temporum exactior indaga-
tio; periclitenturq; alij veritate, ac pariter pietate, affectu-
que priuato ducti, pro arbitrio mendacia veris extulerint.
Porro hos omnes audire, & in medio federe arbitrum, &
aequa lance cuncta probare, disquirere singula & iudicare,
praetermissaq; indagare, abstrusa abditaq; refodere, iteque
cuncta in veritatis confatorio examinare atque purgare,
autumque e terra feligere, haud leue negotium, tenuisq;
laboris est opus. Hinc videas vertices oratorum hoc genus
scribendi attingere haesitasse: Tullium e interea se excu-
sare, quod istae tigno stylo profectui, hominis in primis
sit soluti omni negotio: & cum tandem istud scribendi ge-
nus attigit, ultra omnium expectationem opus edidit, pu-
blica contentione derisum, nec dignum habitum, quod
posterior traderetur, sed perpetuo silentio obruendum f.
Et Plinius, cui (vt ipse testatur) fuit cum Cicerone amu-
lato, negauit Capitoni suo id exposcenti, se scripturam hi-
storias, dum ageret oratorem, quod opus pra sui magni-
tudine totum requireret hominem, & plane diuersa esset
vtriusq; ratio inscriptionis. Sed quorundam nos occasio Euse-
bij Chronici ab Alypio expecti & a Paulino perquisiti
pertraxit: Attamen aliquando per licet vagata; haud tamen
ad extranea deslexit oratio, cum huius aetatis historicos
numerauit, & scabra, per qua assidue ipsa duceretur, semel
ostendit. Sed iam ad ipsum a quo deslexit, Paulinum, qua
de eo anni huius sunt reliqua, breuiter profectura dictio
reuocecur.

Quod autem Paulini nome claritudine generis & am-
plissimorum magistratum functione vbiq; notum at-
que conspicuum, abdicatione rerum temporalium longe
clarus atque celeberrimus esset vbiq; redditum; non Alypij
tantum & Augustini, sed & aliorum in Africa Catholica

HIERONY-
MI CHRO-
NICON.
A Hieron. in
praefat. ad
Euf. Chron

XLII.
HISTORI-
CI HVIVS
TEMPO-
RIS, QUI
ET QVA-
LES.

XLIII.

c Cicero de
legib. lib. 1.

f Dio hist.
Rom. l. 46.
g Plin. lib. 1.
epist. 7.

XLIV.
LEGATIO
AB AFRI-
CANIS E-
PISCOPIS
AD PAULI-
NUM.

Ecclesia

Ecclesie Episcoporum permouit animos, & excitauit affectus: adeo ut idem ipsum litteris, legatione ad eum missa, salutauerint, quorum ipse meminisse scribens ad Romanianum his verbis a: Operatiuissime (inquit) sanctorum & carissimorum virorum inde epistolae receperamus, id est, Aurdij, Alypij, Augustini, Prefectura, Severianum omnium pariter Episcoporum, erat Severianus ille Ecclesie Mileuitanae in Numidia Praeful, vt ipse Augustinus h astatim: Profuturus autem Calamentis Ecclesie Episcopus, ad quem extat Augustini epistola centesima nonagesima. Porro de eiusmodi legatione Afrorum idem Paulinus meminit ad Seuerum scribens, cum ait: Afrinoquoque ad nos Episcopi reuiscendas prima estate miserunt.

Quanto nam autem tenerentur illi videndi eundem desiderio, ipse sanctus Augustinus d ad eum scribens, & inuitans in Africam, declarat his verbis: Quare non impudenter ego rogo vos, & postulo, & flagito, vt in Africam, maiore talium hominum fide quam feceritis mobilitate laborantem, venire dignemini. Sed Deus, quia non solum propter desiderium meum, neque solum propter eos, qui vel per nos vestrum propositum, vel videntesque sama predicante didicerunt: sed etiam propter ceteros, qui partem non audiunt, partem audita non credunt: tamen possunt comperta diligere: vos istis terris etiam corporaliter adesse cupimus. Quamuis enim sedulo atque iustitiam dicit id agere, tamen etiam coram hominibus regionum nostrarum luceant opera vestra, vt videant bona facta vestra, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelo est, haec & alia plura id genus Augustinus ad Paulinum, percipit vixit tantaque accessit in Ecclesia Catholica facilluminaretur Ecclesia Africana; quod adeo magna esse viderentur, quae de ipsius supereminenti Christiana philosophia diuulgata essent, vt quod auditus humanus vix caperet, ipse eius aspectus oculis certiori fide repraesentaret.

Hac eadem Afrorum Episcoporum legatione sanctus Augustinus e dedit litteras ad Licentium Alypij Episcopi fratrem Romae agentem, iuuenem ab ipso olim Mediolani philosophicis disciplinis aliusque scientiis apprime imbutum: quem detentum Verbis illecebris, Paulini exemplo admonet, vt nuntium remittat saeculo, atque ad excultioris vitae se conferat institutum, & inter alia: Vade (inquit) in Campaniam, disce Paulinum egregium & sanctum Dei seruum, quam ex eodem saluum huius saeculi tanto generosiore, quanto humilioris carnis mouerant excoerit, vt eum subderet Christi iugo: sicut soliditas, & nunc illi moderatur in uersu sui quietus & modestus essentat. Vade, dicit, &c. Vides ex his Paulinum (quod diximus) iam relicta Vrbe incolere cepisse agrum Campanum prope Nolam. Sed & ipse Paulinus, quem sanctus Licentium poetis facultatis egregie excultum, versibus ad eum prosaque mixtam scripsit epistolam, qua ad mundi contemptum vehementer eum cohortatus est: eam illam nimirum apponere homo, qui kiebat iuuenem illum magnopere delectari, poetis nimirum numeris concinnatam, atque potentem ad persuadendum metricam texens orationem.

XLVII. Exhibuerat Licentius iste, Mediolani cum esset, tale tantumque vite bene compositae specimen, vt eum patri ipsius Romaniano Augustinus in libro contra Academicos elaborato proposuerit imitandum. Nam ipse ibi g: In hac, inquit, mecum studiosissime uiuit noster Licentius, aliam totum a iuuenibus illecebris voluptatibusque conuersus est: ita vt eum non tenere patri audeam imitandum proponere. hae ipse, cum Romanianum paratem eius, scribens contra Academicos librum, ad veram capellendam philosophiam hortatur: ex quo quidem commentario, qualis quantusque fuerit Licentius ipse, potest facile intelligere, necnon ex libris ab eodem Augustino de Ordine scriptis, & de Vita beata. Accidit autem postea vice versa, vt qui Romanianum parentem, quem multa negotia Mediolanum h adduxerant, filij exemplo studuit ad veram philosophiam perducere, modo ipse Augustinus Licentium ipsam Romae cum patre agentem, mundi que honoribus inhiantem, per Paulinum i, & Paulinus e per eundem Romanianum, ad eum scribens, ad meliorem frugem restituere conancetur.

Apud A. N. 17. 36.

Aug. 17. 4.

e Paulin. 17. 11.

XLV. AFRICANI EPISCI VIDENDI PAULINI. 17. 14.

XLVI. e Aug. 17. 14. A VG VSTI NVS SOLI CIVIS DE SALUTE LICENTII.

e Paulin. 17. 14. 17. 14.

XLVII. ROMANIANVS LICENTII PATRIS. 17. 14. 17. 14.

h Aug. 17. 14. 17. 14. 17. 14.

Labomuit in hoc magnopere Augustinus: tum quod eundem Licentium liberalibus scientiis olim excolens, aeque eruditum atque probum adolecentem reddiderat: tum etiam quod Romaniano eius parenti plurimum se debere sentiret. Quantum vero idem nobilissimus Tagastensis concilius; homo praedices, de ipso Augustino bene meritus fuerit, cum eam ob causam non ipsum tantum, sed vniuersam Catholicam Ecclesiam magnopere deuotam esse, necesse sit profiteri: ex ipomet Augustino intelliges, cum haec ait, aduersus Academicos disputans: Ergo tibi gratiam non repensabo? An fortasse paululum debeo? Tu me adulescentulum pauperem ad peregrina studia pergentem, & domo, & sumptu, & (quod plus est) animo excepisti. Tu patri orbatum, amicitia consolatus es, hortatione animasti, ope adiunxisti. Tu in nostro ipso municipio favore familiaritate, communicatione domus tuae peccatorum cleram primatumque me fecisti. Tu Carthaginem illustraris professionis gratia remeantem, cum tibi soli & mecum nulli consilium meum ipse qua aperissem, quamuis aliquantulum tibi tibi infuso, quia ibi iam docebam, patria amore comitatus es: Tenem vbi exantere adulescentis cupiditatem ad ea, quae videbantur meliora tendenti negasti, ex dehortatore in aduortum mira beneuolentia moderatione conuersus es. Tu necessarius omnibus iter alimonialasti meum. Tu visidem rursus, qui canabula & quasi nudum sudarium meorum foueras, iam volere audientis sustinenti rudimenta. Tu etiam, cum te absente atque ignorante nauigasse nihil succensens, quod non tecum communicationem, vt solem, atque aliud quidnis quam continuationem suscipiam, mansisti inconcussus in euertata: nec plus ante oculos tuos liberi deserti a magistro, quem nostrum mentis penetrata puritate veritate est. Postremo quicquid de oio modo modo gaudeo, quod a superfluum cupiditatum vinculis euulsi, quod de postis oneribus mortuorum carorum respice, respice, reles ad me, quod quareo intensissimum veritatem, quam inuenire iam ingredior, quam me ad ipsum sanum bonum proleceram esse cupido, tu animasti, tu impulsisti, tu fecisti. haec ad Romanianum Augustinus, rependens vicem in salute Licentij eius filij nam inferius in de eodem: Reddam tibi gratiam: sicut tuum cepit iam philosophari, &c. Sed & vbi eorum rependisse constat gratiam Augustinum Romanianum, cum rogatus n olim ab eo, quid de vera religione sentiret, verum plane esse docuit Christianam, eodemque argumento librum ad ipsum conscripsit, ex quo ipse vixit pietatis didicisse stabile esse cultor, quia hactenus in diuersa ambiguis fluctuasset. Voluit hinc eiusmodi vtriusque in se inuenire collata officia & beneficia in Annalibus relinquere consignata, quod Dei Ecclesia ex ilidem vtrique plurimum debeat. Romaniano, qui talem tantumque doctorem sua ope prestavit Augustinum: ipsi vero quantum Catholici omnes debeant Augustino, vna est omnium vno ore confessio.

Quod rursus ad Licentium spectat, quem diximus fuisse eiusdem filium Romanianum: eundem quoque Alypium Tagastensem habuisse fratrem, Paulinus versibus illis ad eum scriptis testari videtur, quibus ait: Prater Alypius est Augustinij magister: Sanguinis hae confors, hic auctor ingenij. Tanto fratre vales, & praeceptor, Licenti: Et dubitas pennis tuis alibus astris sequi? &c. At non sic inter se fratres fuisse intelligas, vt germani eodem patre geniti fuerint, sed patruelis: siquidem (vt ipse auctor est Augustinus p) similitas quaedam inter patrem Alypij & ipsum Augustinum diutius intercessit, inter patrem vero Licentij, ipsum nimirum Romanianum, & Augustinum, magna semper (vt nuper vidimus) viguit necessitudo atque concordia. At de legatione Africanorum Episcoporum ad S. Paulinum haec tenus.

Porro ex eiusdem Paulini redditus ad Alypium licetis, illud quoque memoria dignum compertum habetur: monachum in Africa, quem ex Italia Augustinus patrum solum repetens ante sex annos illic primus inuenerat, iam longe lateque foecunda fuisse propagatione diffusum. Nam in fine eius epistolae haec verba leguntur q: Benedictus sanctitatis tuae comites & emulatores, in Domino fratres (si dignatur) nostros tam in Ecclesia, quam in monasterio Carthagini, Tagaste, Hippone Regio, & totis parochiis tuis, atque omnibus cognatis tuis per

XLVIII. 17. 14. 17. 14. 17. 14.

XLIX. 17. 14. 17. 14.

L. 17. 14. 17. 14.

1792. in
V. Aug.
cap. 17.

1793.
in
1794.
1795.
1796.
1797.

1798.
in
1799.
1800.
1801.
1802.
1803.
1804.
1805.
1806.
1807.
1808.
1809.
1810.
1811.
1812.
1813.
1814.
1815.
1816.
1817.
1818.
1819.
1820.
1821.
1822.
1823.
1824.
1825.
1826.
1827.
1828.
1829.
1830.
1831.
1832.
1833.
1834.
1835.
1836.
1837.
1838.
1839.
1840.
1841.
1842.
1843.
1844.
1845.
1846.
1847.
1848.
1849.
1850.
1851.
1852.
1853.
1854.
1855.
1856.
1857.
1858.
1859.
1860.
1861.
1862.
1863.
1864.
1865.
1866.
1867.
1868.
1869.
1870.
1871.
1872.
1873.
1874.
1875.
1876.
1877.
1878.
1879.
1880.
1881.
1882.
1883.
1884.
1885.
1886.
1887.
1888.
1889.
1890.
1891.
1892.
1893.
1894.
1895.
1896.
1897.
1898.
1899.
1900.

ritu per Africam locis Domino Catholice servantes, multo affectu
& obsequio salutari rogamus. hanc ipse. Sed & Possidius, quam
per totam Africam propagati fuerint clerici, Episcopi, &
monasteria ex primo illo ab Augustino erecto monasterio
doctet his verbis: Proficientes vero doctrina divina sub sancto
& cum sancto Augustino in monasterio Deo servantes, Ecclesie Hip-
ponensis clerici ordinari caperunt: ac deinde innotescite ac Mare-
sciente de die in diem Ecclesie Catholice predicationis veritate, san-
ctorumque servorum Dei proposito, continentia, & paupertate pro-
fundius ex monasterio, quod per illum memorabilem virum esse &
effluere coeperat, magno desiderio posere atque accipere Episcopos
& clericos pax Ecclesie atque unitas & capit primo, & postea conse-
cuta est. Nam ferme decem, quos ipse nomi. sanctos ac venerabiles vi-
ros continentes & doctissimos beatus Augustinus diversis Ecclesie,
nonnullis quoque eminentioribus rogatus dedit. Similiterq; & ipsi ex
illorum sanctorum proposito venientes, Domini Ecclesie propagatis,
& monasteria instituerunt. & studio crescente adificationis verbi
Dei, cetera Ecclesie promotos fratres ad suscipiendam sacerdotium
praestiterunt. hanc Possidius: ut plane videas ex vno Augu-
stinum monasterio vniuersam Catholicam Ecclesiam Africanam
sanctis sacerdotibus & monasteriis (ex aliis, alius
deriuantibus) breui tempore fuisse repletam, Donatistis
propterea inuidentibus, & nomen monachi b execrantibus.
Sed de his alibi.

modicum relinquenter. Nam sacerdos prostratus ante altare Domini
factum diu fleuit. Sed in tempore cum reuertissent, & renuncia-
sent iis, a quibus fuerant destinati milites, dimissi leopardi, salu cele-
ri ad eundem locum, in quo federant, qui de Ecclesia triumphabant,
ascendentes, grauitate lanati reliquerunt. Quod vbi vidit tunc Sti-
lico comes, penitentia motus est, ita vt per multos dies satisfacere
Sacerdoti. Et illesum quidem illum, qui ablatum fuerat, dimiserat: sed
& quia gravissimum criminum erat reus, & aliter emendari non
poterat, ad exilium destinatus. non multo post indulgentia proficien-
te. hanc de his Paulinus: qui & de eundem Stiliconis seruo
hanc inferius subdit:

Superioribus autem diebus, cum Stiliconis tunc Comes seruus,
qui demonio laborauerat, in Ambrosiana basilica iam sanatus ma-
neret, commendatus a Domino suo (ferbatur enim, quod libenter
ab eodem haberetur) sacerdos epistolae Tribunalis, compertum
est, in vitam, vt tenerentur homines, qui ad ministrandum perge-
bant. Sed vbi ad personam serui sui peruenit Comes Stilico, qui in
seruo suo noluit vindicare: homines etiam, qui decepti fuerant, in-
teruentu sacerdotum dimisit; de ipso vero seruo sacerdoti questus est.
Quem vir sanctus, cum de basilica Ambrosiana egredieretur, requiri
fecit, atque ad se perduxit. Quem cum interrogasset, & deprehendisset
auctorem tanti flagitij, ait: Oportet illum tradi Satanae & in in-
teritum carnis. Ne talia aliqui in posterum audeat admittere. Quem
eodem momento (cum adhuc seruo esset in ore sacerdotis sancti) spi-
ritus inuadens arreptum discipere cepit. Quo viso, non minimo ti-
more repleti sumus & admiratione. hanc Paulinus, qui & ista su-
perioribus addidit de legatione Reginae Marcomannoru,
quam hoc anno cõditigisse, ea quae dicuntur, facile declarabunt:

Per idem tempus Friritigil quaedam Regina Marcomannorum,
cum a quodam Christiano viro, qui ad illum forte de Italia pagri-
bus aduenerat, referente sibi audiret samam viri, Christo credidit,
curus illum seruulum recognouerit: missisque muneribus placatus ab
Ecclesia postulauit, vt scriptis ipsius, qualiter credere deberet, infor-
maretur. Ad quam ille epistolam praeclearam fecit in modum cate-
chismi, in qua etiam admonet, vt suaderet viro suo Romanis pacem
seruare. Quae accepta epistola, mulier iussit viro, & cum populo
suo se Romanis tradidit. Quae cum aduenisset Mediolanum, plu-
rimum doluit, quod sanctum sacerdotem, ad quem festinauerat,
minime reperisset: iam enim de hac luce migrauerat. hanc Pauli-
nus. Contigit autem (vt dicemus anno sequenti) men-
se Aprilis eundem sanctum sacerdotem ex hac vita migra-
se: vt plane intelligantur hanc inter eos hoc ipso anno
transigi cepta esse: Ar perisse dolemus adeo nobile scri-
ptorum Ambrosij monumentum, quo vniuo Spiritus te-
lo indomitos haecenus barbaros subiugauit, eo praesertim
tempore, quo aliae barbaricae nationes ipsum Orientale
depaescebantur Imperium. Perfrisse & in suscepta fide
Christi Marcomannos, semelque initam cum Imperato-
re Romano pacem firmiter custodisse, certo argumento
est, quod inter alios a sancto Hieronymo f diuersarum
nationum nominatos barbaros, qui eruperunt in Gallias
sub eodem Augusto, Marcomanni minime recentiri in-
ueniuntur, cum ceteri nominentur, nempe Quadi, Vvã-
dali, Sarmatae, Alani, Gipedes, Heruli, Saxones, Burgan-
diones, & Alemanni, de quibus actum sumus inferius suo
loco.

Isdem Consulibus, tum Marcellinus g, tum Pro-
sper h prodigium memorabile illud signant, quo arden-
te desuper caelo, atque terra tremente deorsum, Con-
stantinopolitanae vrbis conflagratio, eiusque extremus
interitus timebatur. Rei quidem memorabilis fama suos
egressa fines, toto pene Orbe diffusa, cunctis innotuit:
quae allata in Africam, certisque testibus confirmata, à
Sancto Augustino i his verbis describitur: Nonne ante
paucos annos, Arcadio Imperatore Constantinopoli (quod dico,
audierunt nonnulli, & forsitan noverunt, & sunt in hoc populo,
qui illic praesentes fuerunt) volens DEVS terre civitatem, &
terrendo emendare, terrendo conuicere, terrendo mundare, ter-
rendo mutare: seruo cuiusdam suo fidelis viro (vt dicitur) militari
venit in reuelatione, & docuit ei, civitatem venturo de caelo igne
perituram. Eumque admonuit, vt Episcopo diceret. Dicitum
est. Non contempsit Episcopus, & allocutus est populum. Con-
uersa est civitas in lacum penitentiae, quem admodum quondam illa
antiqua

II.
DE SERVO
STILICO-
NIS A S.
AMBROS.
LIBERA-
TO.

CI. Cot. 5.

III.
FRITIGIL
REGINA
MARCO-
MANNO-
RVM CVM
VIRO SVO
ET POPV-
LO SE-
DANT RO-
MANIS.

Hieron. epi.
11. 3.

IV.
g Mar. et. in
Chron.
h Prosper. in
Chron.

i Aug. de ex-
cidio vrbis,
cap. 6.
VRBESCON-
STANTI-
NOP. NO-
VO CASV
PERTER-
RITA.

IESV CHRISTI

Annus 396.

SIRICII PAP.
ANNUS 12.

ARCADII ET HONORII IMP.
ANNUS 2.

I. TRECENTESIMVS nonagesimus sextus Christi an-
nus amboni Augustorum Consulatu, Arcadij quar-
tum, tertium vero Honorij Fastis adscribitur. Huius Ho-
norij Tertij Consulatus, sed primi post obitum paren-
tis Theodosij, meminit Paulinus d in Ambrosio, vbi &
quid accidit in editione munerum in ipso Consulatu
ingressu exhiberi solita, narrat his verbis: Per idem tempus,
con Consulatus sui tempore Imperator Honorius in vrbe Mediola-
nensi Libyranum seruum exhiberet numus, populo illic concurrente, Ra-
nacoia est missis militibus ab Stilicone Comite, horratu Eusebii Prae-
fetti, vt Cremonius de Ecclesia aperiret. Quem cõspicientem ad a-
gare Domini, sanctus Episcopus cum clericis, qui in tempore aderat, desce-
ndendum circumdedit. Sed multitudine militum, quae duces suos habebat
de perfida Arianorum, preualuit aduersus paucos; atque ablato Cre-
monio, exiitantes ad amphitheatrum reuerterunt. Ecclesia lucam non

4 Paulin. in
vita S. Am-
bros.

ECCLESIE
IMMUNI-
TATEM
VIOLAN-
TES DANT
POENAS.